

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. КАРАЗІНА
Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

з дисципліни

«Міжнародні відносини на пострадянському просторі»

рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
галузь знань	29 «Міжнародні відносини»
спеціальність	291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
освітня програма	"Міжнародні відносини та регіональні студії"
спеціалізація	"Міжнародні відносини та регіональні студії"
вид дисципліни	обов'язкова
факультет	міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Укладач: канд. іст. наук Онацький М. Ю.

2018/ 2019 навчальний рік

1. Навчальний контент:

Розділ 1. *Формування нових інтеграційних проектів на пострадянському просторі*

Тема 1.

Розпад СРСР та створення Співдружності Незалежних Держав.

Розпад СРСР та його наслідки. Особливості розвитку міжнародних відносин на пострадянському просторі. Особливості соціально-економічної та політичної моделі пострадянських республік. Місце пострадянських країн у сучасних міжнародних відносинах. Створення СНД: причини, структура, інституційно-правові засади, еволюція. Формування альтернативних інтеграційних проектів на пострадянському просторі.

Тема 2.

Євразійське економічне співтовариство та Митний союз: особливості функціонування.

Спроби інституційних перетворень в рамках СНД та їх наслідки. Міжнародні інтеграційні проекти на пострадянському просторі. Євразійське економічне співтовариство: спроби лібералізації зовнішньої торгівлі та їх наслідки. Митний союз: причини створення, сутність проекту, основні учасники.

Тема 3.

Шанхайська Організація Співробітництва та її діяльність.

Шанхайська Організація Співробітництва: причини створення, мета та завдання організації. Структура та інституційно-правові засади функціонування ШОС. Механізми прийняття рішень в ШОС. Шанхайська Організація Співробітництва: проблеми та перспективи розвитку.

Тема 4.

Інтеграційні процеси в країнах Балтії та їх наслідки для Прибалтійських республік.

Країни Балтії: цивілізаційні засади євроінтеграційного курсу. Євро-інтеграційні процеси в Прибалтійських республіках у пострадянський період. Особливості соціально-економічної модернізації в Литві, Латвії та Естонії та спроби створення єдиного економічного простору в регіоні. Вступ до ЄС і НАТО та їх наслідки для Прибалтійських країн.

Розділ 2. *Військово-політичні конфлікти та особливості військово-політичного співробітництва на пострадянському просторі*

Тема 5.

Проблема безпеки та військово-політична взаємодія пострадянських країн.

Відносини у сфері безпеки та військово-політичне співробітництво на пострадянському просторі: етапи еволюції. Військово-політичне співробітництво в рамках СНД. Проблема існування російських військових об'єктів на території країн пострадянського простору. ОДКБ: причини створення та основні завдання.

Тема 6.

Військово-політичні конфлікти на пострадянському просторі та спроби їх врегулювання.

Військово-політичні конфлікти на пострадянському просторі та причини їх виникнення. Заморожені конфлікти та проблема невизнаних республік. Конфлікт у

Нагорному Карабаху: причини, перебіг, наслідки. Військово-політичні конфлікти в Абхазії та Південній Осетії та спроби їх вирішення. Придністровський конфлікт та проблема етнічних меншин у Молдові. Зони етнічного протистояння в Центральній Азії. Військові, політичні та дипломатичні механізми врегулювання збройних конфліктів та їх ефективність.

Розділ 3. Регіональні особливості розвитку міжнародних відносин на пострадянському просторі та зовнішньополітичні пріоритети нових незалежних держав.

Тема 7.

Роль і місце пострадянських країн Східної Європи в сучасних міжнародних відносинах.

Трансформація зовнішньополітичного курсу Російської Федерації у пострадянський період. Геополітична роль Росії в Євразії. Україна в системі міжнародних відносин на пострадянському просторі. Геополітичне становище Білорусії та зовнішньополітичний курс республіки в умовах незалежності. Республіка Молдова – зовнішньополітичні та зовнішньоекономічні пріоритети.

Тема 8.

Центральна Азія – економічна та політична роль регіону в світовій геополітиці.

Центральна Азія: економічне значення регіону. Міжнародні інтеграційні проекти та спроба їх реалізації в Центральній Азії. Провідні країни Центральної Азії та основні протиріччя між ними. Проблема кордонів у Центральній Азії та спроба її вирішення. Гідроресурси як дипломатична зброя регіональних еліт.

Основні вектори зовнішньої політики Казахстану в пострадянський період. Геополітична роль та зовнішньополітичний курс Узбекистану в умовах незалежності. Особливості міжнародного співробітництва Таджикистану в 1990-х – на початку 2000-х рр. Киргизстан – зовнішні пріоритети країни в пострадянський період. Туркменістан: зовнішньополітична концепція та економічне співробітництво в період незалежності.

Тема 9.

Закавказзя та його роль у системі міжнародних відносин.

Стратегічне та геополітичне значення Закавказзя. Закавказький регіон та формування транзитних маршрутів енергоносіїв до Європи. Особливості зовнішньополітичного курсу Вірменії. Азербайджан: основні вектори зовнішньої політики країни. Трансформація зовнішньополітичного курсу Грузії в пострадянський період. Інтеграційні проекти Грузії.

Тема 10.

Позарегіональні актори на пострадянському просторі.

КНР як економічний та геополітичний фактор на пострадянському просторі. Туреччина: регіональний центр впливу в Закавказзі та у Центральній Азії. Ісламська Республіка Іран як позарегіональний актор на пострадянському просторі. Зміцнення економічних позицій Європейського Союзу в пострадянських країнах. США та країни пострадянського простору.

Рекомендована література

1. Бжезинский З. Великая шахматная доска. – М.: Международные отношения, 2005. – 256 с.
2. Воронов К. Балтийская политика России: через стабильность к добрососедству / К. Воронов // Мировая экономика и международные отношения. 2003. № 9.
3. Воронов К. Балтия-Россия: утраты и обретения / К. Воронов // Мировая экономика и международные отношения. 2005. № 1.
4. Головченко В.І., Кравчук О.А. Країнознавство: Азія, Африка, Латинська Америка, Австралія і Океанія: Навчальний посібник. К.: ЗАТ "Нічлава", 2006. 336 с.
5. Головченко В.І. Політико-правові системи країн Азії: Курс лекцій. К., 2005. 356 с.
6. Головченко В.І., Кравчук О.А. Країнознавство: Азія, Африка, Латинська Америка, Австралія і Океанія: Навчальний посібник. К., 2006. 236 с.
7. Голубев С. Очерки политической истории стран «ближнего зарубежья»: республики бывшего СССР в 1989–2009 гг. Тверь, Ариадна, 2010. 768с.
8. Джангужин (Жангожа) Р.Н. Казахстан постсоветский / Р.Н. Джангужин (Жангожа). Киев, 2002. 482 с.
9. Ігнат'єв П.М. Країнознавство. Країни Азії: Навч. Посібн.
10. Конституційне право зарубіжних країн: Навч. посіб. 2-е вид. Чернівці: Книги ХХІ, 2006. 423 с.
10. Ігнат'єв П.М. Країни Азії: особливості культури та побуту. Чернівці, 2011. 286 с.
11. Клецкин А. Латвия-Россия: не друзья, не враги, не партнеры. Кто же? / А. Клецкин // Мировая экономика и международные отношения. 2004. № 2.
12. Китайський чинник у пострадянських азійських країнах // Зовнішні справи. – 2018. – 14. серпня. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://uaforeignaffairs.com/ua/ekspertna-dumka/ekonomika/kytayskyj-chynnyk-u-postradyanskyh-aziatskyh-krayinah/>
13. Коктыш К. Постсоветская трансформация Белоруссии / К. Коктыш // Мировая экономика и международные отношения. 2004. № 2.
14. Кочетков Ю. Латвия: между Россией и Западом / Ю. Кочетков // Мировая экономика и международные отношения. 2006. № 3.
15. Країнознавство. Країни СНД, Європи і Північної Америки: Навч. Посібн. Для вузів / Дорошко М.С., Кривонос Р.А., Крижанівський В.П., Сербіна Н.Ф. К.: Ніка Центр, 2009. 310 с.
16. Країнознавство: Підручник. 2-ге вид., переробл. і доповн. В.П. Крижанівський, М.С.Дорошко, В.І.Головченко та ін.; за ред. М.С. Дорошка. К.: «Знання», 2012. 439 с.
17. Лаумулин М. Религиозная ситуация и угроза религиозного экстремизма в Центральной Азии / М. Лаумулин // Центральная Азия и Кавказ. – 2012. – Т. 15. – Вып. 1. – С. 60 – 79.
18. Лашенова Е. Армения на "шахматной доске" США / Е. Лашенова // Мировая экономика и международные отношения. – 2006. – № 12.
19. Мальська М.П., Антонюк Н.В., Занько Ю.С., Ганич Н.М. Країнознавство: теорія та практика: Підр.- к.: Центр учбової літератури, 2012. 528 с.
20. Маркосян А. Экономическое развитие государств в условиях вооруженного конфликта: пример Армении / А. Маркосян, Б. Авакян, Э. Матевосян // Центральная Азия и Кавказ. 2013. –Т. 16. Вып. 3. С. 156–177.
21. Масляк П.О. Країнознавство: Підручник. К.: Знання, 2007. 292 с.
22. Махашев Н.М., Петровский В.В. Казахстан эпохи Нурсултана Назарбаева / Н.М. Махашев, В.В. Петровский. Алматы, Олке, 2008. 352 с.
23. Міжнародна політика США від Трумена до Трампа // Зовнішні справи. – 2018. – 14. серпня. – Електронний ресурс. – Режим доступу:<http://uaforeignaffairs.com/ua/zs/mizhnarodna-polityka-ssha-vid-trumena-do-trampa/>

24. Мировая экономика. Экономика зарубежных стран: Учебник Под ред. В.П. Колесова, М.Н. Осьмовой. М.: Флинт, 2000. 403 с.
25. Митина Е. Узбекистан на пути экономических реформ / Е. Митина // Мировая экономика и международные отношения. 2003. № 2.
26. Никитина Ю. Внешнеполитические ориентиры Белоруссии в сфере безопасности: между НАТО и ОДКБ / Ю. Никитина // Мировая экономика и международные отношения. 2006. № 6.
27. Ознобищев С. Россия и страны Балтии: новые отношения в новом контексте? / С. Ознобищева // Мировая экономика и международные отношения. 2003. № 12
28. Онацький М. Ю. Родоплемінні інститути як фактор суспільно-політичного розвитку Казахстану / М. Ю. Онацький // Humanities and Social Sciences. Science and education a new dimension 2016. IV. (16). – Issue 95. С. 7–14. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.seanewdim.com/uploads/3/4/5/1/34511564/hum_soc_iv_16_95.pdf
29. Орлова Т.В. Історія нових незалежних держав. Post soveticum К.: Знання, 2010. 488 с.
30. Поп Ю.І. Нова історія країн Азії та Африки (XVI-початок Х століття). Київ: Академія, 2012.
31. Регіонознавство /Заг. ред. акад. НАН України Л.В Губерського, В.А. Смоля К.: Київ ун-т., 2014. 642 с.
32. Рудый К. Государственный капитализм в Беларуси / К. Рудый // Мировая экономика и международные отношения. 2016. Т. 60. № 4. С. 77–85.
33. Страноведение: Учеб. пособие / П.И. Рогач и др. – Минск: БГЭУ, 2003. 284 с.
34. Федулова Н. Содружество независимых государств 15 лет спустя / Н. Федулова // Мировая экономика и международные отношения. 2006 № 12.
35. Халифа-заде М. Израиль и Азербайджан: противодействие Ирану / М. Халифа-заде // Центральная Азия и Кавказ. – 2012. – Т. 15. – Вып. 3. – С. 77 – 91.
36. Чедия Б. Место Грузии на политической карте Европы: формирование новых геополитических реалий / Б. Чедия // Центральная Азия и Кавказ. – 2010. – Т. 13. – № 1. – С. 22 – 32.
37. Юданов Ю. Балтийский регион: особенности формирования благоприятного климата для прямых иностранных инвестиций / Ю. Юданов // Мировая экономика и международные отношения. 2003. № 3
38. Юданов Ю. Балтийский регион: особенности формирования благоприятного климата для прямых иностранных инвестиций /Ю. Юданов // Мировая экономика и международные отношения. 2002. № 12
39. Экономическая, социальная и политическая география мира. Регионы и страны / Под ред. С.Б. Лаврова, Н.В. Каледина. М.: Гардарики, 2002. 928 с.

Допоміжна література

- 1.Арапова Е.Я. Восточная Азия: в поисках интеграции // Азия и Африка сегодня. 2011. №10.
- 2.Безуглий В.В., Козинець С.В. Регіональна економічна та соціальна географія світу: Посібник. К.: Академія. 2003. 633 с.
- 3.Бойко Н. А. Экономическая и социальная география: Учеб. пособие. К.: КНЕУ, 2002. 216 с.
- 4.Горобець І.В: Горобець І.В., Мартинов А.Ю. Іранський вузол глобальних протиріч // Зовнішні справи. 2011. №2.
- 5.Дахно І.І., Бовтрук Ю.А. Міжнародна економіка: Навч. посіб. К.: МАУП, 2002. 216 с.
- 6.Дахно І.І., Тимофіїв С.М. Країни світу: Довідник. К.: МАЛА, 2005. 603 с.
7. Дорошевский М.В., Мысливец Г.В. Экономическая и социальная география мира: Учеб. пособие. К.: МАУП, 2003. 134 с.
- 8.Кривонос Р.А. Інтеграційні процеси у Європі та Північній Америці: Навчальні матеріали з курсу „Країнознавство Європи та Північної Америки”. К.: ІМВ, 2007. 44 с.

9. Лоссовський І.Є. Еволюція безпекових концептів у субрегіоні Південно-Східної Азії: малайзійський акцент // Зовнішні справи. 2011. №10, №11-12.
10. Міжнародні інтеграційні процеси сучасності / А.С. Філіпенко, В.С. Булкін, М.А. Дудченко та ін. К.: Знання України, 2004. 304 с.
11. Орлова Т.В. Сучасна політична історія країн світу: навч. посібн. К.: Знання, 2013. 677 с.

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Сайти дипломатичних місій пострадянських країн, акредитованих в Україні
2. Сайти наукових видань, які займаються вивченням проблем пострадянських країн.
3. www.meria.idc.il/ / journal сайт Інтернет-видання Мерія, матеріали якого присвячені країнам Близького Сходу, Центральної Азії та Закавказзя
4. <http://svit.ukrinform.ua/> Країни світу сайт, присвячений країнам світу на веб-порталі Українського національного інформаційного агентства (Укрінформ).

2. Плани практичних(семінарських) занять, завдання для лабораторних робіт, самостійної роботи:

№ з/п	Назва теми
1	Розпад СРСР та формування Співдружності Незалежних Держав 1. Розпад СРСР та його міжнародні наслідки. 2. Особливості розвитку міжнародних відносин на пострадянському просторі. 3. Створення СНД: причини, структура, інституційно-правові засади, еволюція. 4. Формування альтернативних інтеграційних проектів на пострадянському просторі.
2,3	Євразійське економічне співтовариство та Митний союз: особливості функціонування. Шанхайська Організація Співробітництва 1. Євразійське економічне співтовариство: спроби лібералізації зовнішньої торгівлі та їх наслідки. 2. Митний союз: причини створення, сутність проекту, основні учасники. 3. Шанхайська Організація Співробітництва: причини створення, мета та завдання організації. 4. Шанхайська Організація Співробітництва: проблеми та перспективи розвитку.
4,5	Інтеграційні процеси в країнах Балтії та їх наслідки. Проблема безпеки та військово-політична взаємодія пострадянських країн 1. Відносини у сфері безпеки та військово-політичне співробітництво на пострадянському просторі: етапи еволюції. 2. Військово-політичне співробітництво в рамках СНД. 3. Проблема ядерного роззброєння та його наслідки. 4. ОДКБ: причини створення та основні завдання. 5. Євроінтеграційні процеси в Прибалтійських республіках у пострадянський період. 6. Особливості соціально-економічної модернізації в Литві, Латвії та Естонії та спроби створення єдиного економічного простору в регіоні. 7. Вступ до ЄС і НАТО та їх наслідки для Прибалтійських країн. 8. Політичні еліти країн Балтії та їх роль в процесі європейської модернізації

	прибалтійських республік.
6	Військово-політичні конфлікти на пострадянському просторі та спроби їх врегулювання 1. Військово-політичні конфлікти та механізми їх врегулювання. 2. Конфлікт у Нагорному Карабаху: причини, перебіг, наслідки. 3. Грузино-абхазський конфлікт – причини, перебіг, наслідки. 4. Військово-політичний конфлікт у Південній Осетії та його наслідки. 5. Конфлікт у Придністров'ї та спроби його подолання
7	Роль і місце пострадянських країн Східної Європи в сучасних міжнародних відносинах 1. Трансформація зовнішньополітичного курсу Російської Федерації в пострадянський період. 2. Україна в системі міжнародних відносин на пострадянському просторі. 3. Геополітичне становище Білорусії та зовнішньополітичний курс республіки в умовах незалежності. 4. Республіка Молдова – зовнішньополітичні та зовнішньоекономічні пріоритети.
8	Центральна Азія – економічна та політична роль регіону в світовій геополітиці 1. Центральна Азія: економічне значення регіону. 2. Проблема кордонів у Центральній Азії та спроба її вирішення. 3. Гідроресурси як дипломатична зброя регіональних еліт. 4. Основні вектори зовнішньої політики Казахстану в пострадянський період. 5. Геополітична роль та зовнішньополітичний курс Узбекистану в умовах незалежності. 6. Особливості міжнародного співробітництва Таджикистану в 1990-х – на початку 2000-х рр. 7. Туркменістан: зовнішньополітична концепція та економічне співробітництво в період незалежності.
9	Закавказзя та його роль у системі міжнародних відносин 1. Закавказзя: роль та стратегічне значення регіону. 2. Трансформація зовнішньополітичного курсу Грузії за часів президенства М. Саакашвілі. 3. Особливості зовнішньополітичної взаємодії та зовнішньоекономічного співробітництва Вірменії в пострадянський період. 4. Основні вектори зовнішньої політики Азербайджану в 1990-х рр. та на початку XXI ст.
10	Позарегіональні актори на пострадянському просторі 1. США та пострадянські країни: еволюція зовнішньополітичного курсу. 2. КНР як економічний та геополітичний фактор на пострадянському просторі. 3. Пріоритети та напрямки економічної політики Японія та Південної Кореї на пострадянському просторі. 4. Туреччина: регіональний центр впливу в Закавказзі та у Центральній Азії. 5. Зміцнення економічних позицій Європейського Союзу в пострадянських країнах.

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи
1	Підготовка до усного опитування з теми «Розпад СРСР та формування Співдружності Незалежних Держав» з наступних питань: Розпад СРСР та його наслідки. Місце пострадянських країн у сучасних міжнародних відносинах. Створення СНД: причини, структура, інституційно-правові засади, еволюція.
2,3	Підготовка до усного опитування з тем «Євразійське економічне співтовариство та Митний союз: особливості функціонування» та «Шанхайська Організація Співробітництва» з наступних питань: Міжнародні інтеграційні проекти на пострадянському просторі. Євразійське економічне співтовариство: спроби лібералізації зовнішньої торгівлі та їх наслідки. Митний союз: причини створення, сутність проекту, основні учасники. Шанхайська Організація Співробітництва: причини, мета, завдання. Структура та інституційно-правові засади функціонування ШОС. ШОС: проблеми та перспективи розвитку. Шанхайська Організація Співробітництва: механізми прийняття рішень.
4,5	Підготовка до усного опитування з теми «Інтеграційні процеси в країнах Балтії та їх наслідки для Прибалтійських республік. Проблема безпеки та військово-політична взаємодія пострадянських країн» з наступних питань: Євроінтеграційні процеси в Прибалтійських республіках у пострадянський період. Спроби створення єдиного економічного простору в регіоні. Відносини у сфері безпеки та військово-політичне співробітництво на пострадянському просторі: етапи еволюції. Військово-політичне співробітництво в рамках СНД. Проблема існування російських військових об'єктів на території країн пострадянського простору. ОДКБ: причини створення та основні завдання.
6	Підготовка до усного опитування з теми «Військово-політичні конфлікти на пострадянському просторі та спроби їх врегулювання» з наступних питань: Причини виникнення етно-політичних конфліктів на пострадянському просторі. Конфлікт у Нагірному Карабаху та його особливості. Військово-політичні конфлікти в Абхазії та Південній Осетії та спроби їх вирішення. Проблема етнічних меншин у Молдові та особливості розвитку Придністровського конфлікту. Зони етнічного протистояння в Центральній Азії. Військові, політичні та дипломатичні механізми врегулювання збройних конфліктів та їх ефективність.
7	Підготовка до усного опитування з теми «Роль і місце пострадянських країн Східної Європи в сучасних міжнародних відносинах» з наступних питань: Особливості розвитку зовнішньополітичного курсу Російської Федерації у пострадянський період. Геополітична роль Росії в Євразії. Україна в системі міжнародних відносин на пострадянському просторі. Геополітичне становище Білорусії та зовнішньополітичний курс республіки в умовах незалежності. Республіка Молдова – зовнішньополітичні та зовнішньоекономічні пріоритети.
8	Підготовка до усного опитування з теми «Центральна Азія – економічна та політична роль регіону в світовій геополітиці» з наступних питань: Основні вектори зовнішньої політики Казахстану в пострадянський період. Геополітична роль та Узбекистану в центральноазіатському регіоні. Трансформація зовнішньополітичного курсу Узбекистану в умовах незалежності. Особливості зовнішньополітичного та зовнішньоекономічного

	співробітництва Таджикистану в 1990-х – на початку 2000-х рр. Релігійний фактор та його вплив на суспільно-політичні процеси в країнах Центральної Азії. Зовнішньополітичні пріоритети Киргизстану в пострадянський період. Особливості зовнішньополітичного курсу та економічного співробітництва Туркменістану в період незалежності.
9	Підготовка до усного опитування з теми «Закавказзя та його роль у системі міжнародних відносин» з наступних питань: Стратегічне та геополітичне значення Закавказзя. Закавказький регіон та формування транзитних маршрутів енергоносіїв до Європи. Особливості зовнішньополітичного курсу Вірменії. Азербайджан: основні вектори зовнішньої політики країни. Трансформація зовнішньополітичного курсу Грузії в пострадянський період. Інтеграційні проекти Грузії.
10	Підготовка до усного опитування з теми «Позарегіональні актори на пострадянському просторі» з наступних питань: США та пострадянські країни. КНР як економічний та геополітичний фактор на пострадянському просторі. Туреччина: регіональний центр впливу в Закавказзі та у Центральній Азії. Зміцнення економічних позицій Європейського Союзу в пострадянських країнах.

4.Завдання семестрових екзаменів:

ПЕРЕЛІК ЗАВДАНЬ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ З ДИСЦИПЛІНИ

1. Розпад СРСР та утворення нових незалежних держав.
2. Особливості соціально-економічної та політичної моделі пострадянських республік.
3. Співдружність Незалежних Держав: причини створення, структура, еволюція.
4. СНД: інституційно-правові аспекти діяльності.
5. Формування альтернативних інтеграційних проектів на пострадянському просторі.
6. Субрегіональні компоненти пострадянської системи міжнародних відносин.
7. Пострадянські республіки Східної Європи: специфіка формування двосторонніх відносин.
8. Енергоресурси як фактор міжнародної політики в на пострадянському просторі.
9. ГУ(У)АМ як інтеграційний проект на пострадянському просторі та участь в ньому України.
10. Проблема прикордонних територій на пострадянському просторі та спроби її вирішення.
11. Міграційні процеси та їх вплив на формування міжнародних відносин на пострадянському просторі.
12. Місце країн пострадянського простору в сучасних міжнародних відносинах.

13. Екологічні проблеми в країнах пострадянського простору та спроби їх вирішення.
14. Трансформація зовнішньополітичного курсу Росії в пострадянський період.
15. Росія як геополітичний фактор сучасного світу.
16. Геополітична роль та значення Білорусії в центральноєвропейському регіоні.
17. Зовнішня політика Білорусії за часів президенства О. Лукашенка.
18. Союзна держава Росії та Білорусії як варіант інтеграційного проекту на пострадянському просторі.
19. Євроінтеграційні процеси в Україні. Розширення ЄС та його наслідки для країни.
20. Україна в системі міжнародних відносин на пострадянському просторі.
21. Особливості геополітичного становища Молдови.
22. Республіка Молдова – зовнішньополітичні та зовнішньоекономічні пріоритети.
23. Євроінтеграційні процеси в Молдові та їх наслідки для країни.
24. Конфлікт у Придністров'ї та спроби його подолання.
25. Відносини у сфері безпеки та військово-політичне співробітництво на пострадянському просторі: етапи еволюції.
26. ОДКБ: причини створення та основні завдання.
27. Військово-політичні конфлікти та механізми їх врегулювання.
28. Чинники конфліктності та передумови виникнення й ескалації конфліктів на пострадянському просторі.
29. Конфлікт у Нагірному Карабаху: причини виникнення, перебіг та наслідки.
30. Зони етнічного протистояння в Центральній Азії та вплив етнічних конфліктів на розвиток міжнародних відносин у регіоні.
31. Євразійське економічне співтовариство: спроби лібералізації зовнішньої торгівлі та їх наслідки.
32. Митний союз: причини створення, сутність проекту, основні учасники.
33. Проблема правового статусу Каспію та її вплив на розвиток міждержавних відносин в Закавказько-Центральноазіатському регіоні.
34. Шанхайська Організація Співробітництва: причини створення, мета та завдання організації.
35. Структура та інституційно-правові засади функціонування ШОС.
36. Шанхайська Організація Співробітництва: проблеми та перспективи розвитку.
37. Організація чорноморського економічного співробітництва: причини створення, основні учасники та напрямки діяльності.
38. Країни Балтії: цивілізаційні засади євроінтеграційного курсу.
39. Прибалтика: геополітична роль та значення регіону.

40. Євроінтеграційні процеси в країнах Балтії в пострадянський період.
41. Особливості соціально-економічної модернізації в країнах Балтії та спроби створення єдиного економічного простору в регіоні.
42. Вступ Литви, Латвії та Естонії до ЄС та НАТО та його наслідки для Прибалтійських республік.
43. Провідні країни Центральної Азії та основні протиріччя між ними.
44. Проблема кордонів у Центральній Азії та спроби її вирішення.
45. Гідроресурси як дипломатична зброя регіональних еліт у Центральній Азії.
46. Пострадянські країни Центральної Азії: трансформаційні процеси в регіоні.
47. Міжнародні інтеграційні проекти та спроба їх реалізації в Центральній Азії.
48. Узбекистан: геополітична роль країни в Центральній Азії.
49. Трансформація зовнішньополітичного курсу Узбекистану в пострадянський період.
50. Туркменістан: зовнішньополітична концепція та економічне співробітництво в період незалежності.
51. Особливості міжнародного співробітництва Таджикистану в 1990-х – на початку 2000-х рр.
52. Казахстан як геополітичний фактор в центральноазіатському регіоні.
53. Основні вектори зовнішньої політики Казахстану в 1990-х – на початку 2000-х рр.
54. Проблема СУАР та її вплив на розвиток міжнародних відносин в регіоні.
55. Особливості геополітичного становища Киргизстану.
56. Киргизстан – зовнішні пріоритети країни в пострадянський період.
57. Проблема релігійного екстремізму в сучасних міжнародних відносинах.
58. Закавказький регіон та формування транзитних маршрутів енергоносіїв до Європи.
59. Стратегічне значення та геополітична роль Закавказзя в Євразійському регіоні.
60. Особливості зовнішньої політики Грузії у 1990-х – на початку 2000-х рр.
61. Грузино-абхазський конфлікт та війна в Абхазії – причини, перебіг, наслідки.
62. Військово-політичний конфлікт у Південній Осетії та його наслідки.
63. Грузія в сучасній системі міжнародних відносин.
64. Основні вектори зовнішньої політики Грузії за часів президенства М. Саакашвілі. Інтеграційні проекти Грузії.
65. Особливості геополітичного становища Вірменії.
66. Зовнішньополітичний курс Вірменії в пострадянський період.
67. Геополітична роль та значення Азербайджану в Закавказзі.
68. Азербайджан: основні вектори зовнішньої політики країни в 1990-х – на початку 2000-х рр.

69. Суб'єкти та актори міжнародних відносин на пострадянському просторі.
70. Особливості зовнішньополітичного курсу США на пострадянському просторі.
71. КНР як економічний та геополітичний фактор на пострадянському просторі.
72. Європейський Союз та його політика на пострадянському просторі.
73. Розширення ЄС у 1990-х – на початку 2000-х рр. та східна політика Євросоюзу.
74. Туреччина як регіональний центр впливу в Закавказзі та у Центральній Азії.
75. Україна в структурах пострадянського простору.
76. Ісламська Республіка Іран як позарегіональний актор на пострадянському просторі.
77. Пріоритети та напрямки економічної політики Японія та Південної Кореї на пострадянському просторі.
78. Міжнародні відносини та регіональні проблеми в Центральній Азії.
79. Міжнародні організації як механізми врегулювання міжнародних відносин на пострадянському просторі.
80. Регіональні структури на пострадянському просторі.

Зразок екзаменаційного завдання з дисципліни

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Спеціальність: 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

Семестр: 3

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти (освітньо-кваліфікаційний рівень): бакалавр

Навчальна дисципліна: Міжнародні відносини на пострадянському просторі

Екзаменаційний білет № 1

1. КНР як економічний та геополітичний фактор на пострадянському просторі.
(15 балів)
2. ОДКБ: причини створення та основні завдання. (15 балів)
3. Україна в системі міжнародних відносин на пострадянському просторі. (10 балів)

Затверджено на засіданні кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

протокол № 1 від «28» серпня 2018 року

Зав. кафедрою _____ А.Ю. Парфіненко

Екзаменатор _____ М.Ю. Онацький